

Fladdermusundersökningar Hovdala 2009

Detta är en redogörelse för de fladdermusstudier som Naturcentrum AB bedrivit på Hovdala under 2009.

Området har besökts tre gånger, två gånger under högsäsong (29/7 och 30/7) och en gång under hösten (9/9). Syftet med sommarbesöken var primärt att bedriva nätfångst för att säkerställa artbestämningen av så många som möjligt av de i flykten svårbestämda *Myotis*-arterna. Septemberbesöket var en exkursion för allmänheten som organiserades av kommunen. Sommarbesöken gjordes av Ingemar och Johan Ahlén och exkursionen leddes av Johan.

29/7 sattes 2 nät upp vid Orangeriet. Vädret var lätt instabilt med hot om regn, men bara några enstaka stänk kom. Aktiviteten var ganska måttlig och fångsten avbröts när 4 fladdermöss hade infångats. De infångade djuren var: dvärgfladdermus (1), vattenfladdermus (1), Brandts fladdermus (1) och mustaschfladdermus (1).

Bild 1. Ett av fångsnäten som sattes upp vid Wendels 30/7 2009.

30/7 sattes 2 nät upp i trädgården till torpet Wendels (se bild 1). Vädret denna kväll var blåsigt, men i den skyddade trädgården var det ganska stilla. 3 fladdermöss infångades: Brandts fladdermus (1), dvärgfladdermus (1) och långörad fladdermus (1), se bild 2.

Under båda kvällarna lades automatiska boxar ut, som registrerade fladdermusljud (se tabell 2 och 3). Dessutom ägnades ledig tid åt lyssning med handhållna

detektorer. Mest notervärt bland observationerna var en av inspelningarna som gjordes av en stor *Myotis*-art var identifierbar som dammfladdermus. Detta är ett mycket ovanligt fynd, endast ett fåtal fynd görs varje år i Sverige och nästan samtliga av dessa görs i kustmiljöer eller över stora sjöar. Ytterligare ett anmärkningsvärt resultat är att flera inspelningar av Leislers fladdermus gjordes. Denna art är känd från ett mycket lågt antal platser i Sverige. Kul att se är också flera observationer av trollfladdermus och två av gråskimlig fladdermus.

Bild 2. En långörad fladdermus fångad vid Wendels 30/7 2009.

Till exkursionen i september kom ungefär 40 personer och kvällen tycktes, åtminstone från exkursionsledarens synvinkel, mycket lyckad. 6 arter observerades, vilket är mycket för att vara en publik tillställning och dessutom vid en relativt sen del av året. Täckningen i massmedia var också god med direktsändning i Sydnytt och SR Kristianstad samt artiklar i Kristianstadsbladet och Norra Skåne. Fokus vid detta tillfälle låg inte på att leta efter nya arter men en del inspelningar gjordes ändå och en box placerades vid Finjasjöns strand. I slutet av kvällen genomfördes lyssning över Finjasjön, dels från småbåtshamnen i Björkviken och dels från badplatsen inne på Hovdalaområdet (väster om Björkviken). Syftet var att fånga upp ljud från fladdermöss som jagade ute över vattenytan.

Notervärt från exkursionen var, förutom det efter omständigheterna höga artantalet, att flera observationer av trollfladdermus och stor fladdermus gjordes. I autoboxen fanns ljud från 6 arter, bland annat trollfladdermus och stor fladdermus samt en fil med sydfladdermus, en art som inte observerats mer än en gång tidigare på Hovdala.

I och med årets arbete har artlistan för Hovdala kunnat ökas med 2 arter, dels en säker uppdelning mellan mustasch- och Brandts fladdermus och dels dammfladdermus. Detta gör att totalantalet nu är uppe i 15 arter vilket placerar Hovdala på en tudelad förstaplats i landet (se tabell 1)! Endast en annan lokal där 15 arter kunnat konstateras.

Tabell 1. Total artlista för Hovdala, september 2009.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Rödlistekategori 2005	Förekomst i Hovdala naturområde
<i>Myotis mystacinus</i>	mustaschfladdermus	Sårbar (VU)	Svår att skilja från Brandts. Båda arterna konstaterade vid fångst vid Orangeriet 2009.
<i>Myotis brandtii</i>	Brandts fladdermus	-	Se ovan.
<i>Myotis dasycneme</i>	dammfladdermus	Starkt hotad (EN)	En säker observation vid Wendels, ytterligare flygande, stora fladdermöss som skulle kunna vara denna art eller möjligen stort musöra observerade vid Wendels.
<i>Myotis daubentonii</i>	vattenfladdermus	-	Riklig över Finjasjön, Hovdalaån och Hammarmöledammen
<i>Myotis nattereri</i>	fransfladdermus	Sårbar (VU)	I dalgången ovanför Mjölmoällan.
<i>Pipistrellus nathusii</i>	trollfladdermus	Missgynnad (NT)	Ett antal över den inre borggården, även vid parkeringarna
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	pipistrell	Ej tillämplig (NA)	Ett exemplar hört över borggården
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	dvärgfladdermus	-	Ganska många ex på flera ställen
<i>Nyctalus noctula</i>	stor fladdermus	-	Hörd i flera exemplar kring slottet och invid bryn
<i>Nyctalus leisleri</i>	Leislers fladdermus	Ej tillämplig (NA)	Hörd över Finjasjön och vid Mjölmoällan.
<i>Eptesicus nilsonii</i>	nordisk fladdermus	-	Ett flertal exemplar hörda och sedda på flera ställen
<i>Eptesicus serotinus</i>	sydfladdermus	Ej tillämplig (NA)	Några exemplar kring slottet och vid Finjasjön. Även över Finjasjön 2009.
<i>Vespertilio murinus</i>	gråskimlig fladdermus	-	Hörd vid sjön och vid Wendels.
<i>Barbastella barbastellus</i>	barbastell	Starkt hotad (EN)	Ett exemplar hört vid Mjölmoällan
<i>Plecotus auritus</i>	långörad fladdermus	-	Ett fåtal exemplar på flera ställen

Totalt i Sverige har 18 arter observerats. Det finns alltså 3 ytterligare arter som fortfarande teoretiskt skulle kunna hittas på Hovdala. Vi har, vid de tillfällen fördelade på 3 år som vi inventerat på Hovdala, gjort observationer som skulle kunna vara någon eller några av de 3 kvarstående arterna.

Stort musöra är endast funnen säkert vid ett tillfälle i Sverige. Vi har under de senare åren gjort observationer som skulle kunna vara av denna art varav ett stort antal gjordes under 2009. Ytterligare nätfångstförsök skulle kunna leda till säker artbestämning. I och med att dammfladdermus kunnat konstateras vid Wendels kan det dock vara så att de observerade stora *Myotis*-fladdermössen är dammfladdermus. Dock kan inte stort musöra uteslutas.

Bechsteins fladdermus övervintrar i Ignaberga, men ingen nutida sommarlokal är känd. Vi har gjort observationer vid Orangeriet som skulle kunna vara av denna art. Ytterligare nätfångstförsök skulle kunna leda till säker artbestämning även i detta fall.

Dessutom skulle dammfladdermus mycket väl kunna jaga över Finjasjön. Vi har hört ljud som skulle kunna komma från denna art även där, förutom den nu säkerställda förekomsten vid Wendels, men som inte säkert kunnat klassificeras. Ytterligare lyssning, till exempel från båt, skulle kunna öka kännedomen om denna arts förekomst i området.

Tabell 2. Observationsplatser Hovdala 2009.

Datum	Tider	x	y	Lokal	Metod	Box	Filer	Obs.
								I.& J. Ahlén
20090729	21:25-23:50	1369882	6221704	Hovdala, Orangeriet	Nätfångst			I. Ahlén
20090729	22:42-23:55	1369626	6221137	Hovdala, S om Orangeriet	D500x	2	17	I. Ahlén
20090729	22:40-23:58	1369681	6221206	Hovdala, N om Orangeriet	D500x	3	14	I. Ahlén
20090729	21:12-00:35	1369884	6221376	Hovdala, Wendels	D500x	5	147	I. Ahlén
20090729	21:05-00:35	1369630	6221143	Hovdala, Svantes	D500x	6	124	I. Ahlén
20090729	20:46-00:11	1369610	6220787	Hovdala, Mjölöllan, ravin efter stigen	D500x	7	67	Obs.
20090729	20:43-00:14	1369680	6220838	Hovdala, Mjölöllan, fönstersmyg i skjul	D500x	8	101	I. Ahlén
20090729	00:26-00:32	1369884	6221376	Hovdala, Wendels	D1000x		7	I. Ahlén
20090729	21:25-23:50	1369882	6221704	Hovdala, Orangeriet	D240		4	J. Ahlén
20090729	00:26-00:32	1369884	6221376	Hovdala, Wendels	D240		7	J. Ahlén
								I.& J. Ahlén
20090730	21:08-00:30	1369884	6221376	Hovdala, Wendels	Nätfångst			I.& J. Ahlén
20090730	20:22-00:45	1369894	6221386	Hovdala, P-plats personal	D500x	1	334	I. Ahlén
20090730	21:25-00:35	1369687	6221200	Hovdala, Wendels, bikupan	D500x	2	71	I. Ahlén
20090730	21:38-00:30	1369679	6221251	Hovdala, vägen NV Wendels tomt	D500x	3	37	I. Ahlén
20090730	21:45-00:38	1369647	6221075	Hovdala, vägen S om Svantes	D500x	4	38	I. Ahlén
20090730	22:16-23:41	1369884	6221376	Hovdala, Wendels	D1000x		6	I. Ahlén
20090730	22:16-23:41	1369884	6221376	Hovdala, Wendels	D240		16	J. Ahlén
20090909	19:30-21:00	1369884	6221376	Hovdala, Slottet-Wendels-Mjölöllan	D240		6	J. Ahlén
20090909	21:25-23:30			Hovdala Finjasjön vid Björkviken	D240		7	J. Ahlén
20090909	18:30-23:30			Hovdala Finjasjön, badplats	D240x	8	72	J. Ahlén

D500x och D240x=autobox, D1000 och D240=handhållen detektor.

Tabell 3. Observationer under 2009.

	Lokal	Metod	Box	Filer	M								N							Noteringar	Obs.		
					Mbra	Mmys	m/b	Mdau	Mdas	Mnat	Msp	Pnat	Ppip	Ppyg	Enil	Eser	noc	Nlei	Vmur			Paur	Arter
20090729	Hovdala, Orangeriet	Nätfångst			1	1		1												4		I.&J. Ahlén	
	Hovdala, S om Orangeriet	D500x	2	17							2	2		2	1				3		5		I. Ahlén
	Hovdala, N om Orangeriet	D500x	3	14									1		2						3		I. Ahlén

	Lokal	Metod	Box	Filer	Mbraz	M						N						Arter	Noteringar	Obs.	
						Mmys	m/b	Mdau	Mdas	Mnat	Msp	Pnat	Ppip	Ppyg	Enil	Eser	noc				Nlei
	Hovdala, Svantes	D500x	6	124						5			69	9	10				4		I. Ahlén
	Hovdala, Mjöl- möllan, ravin efter stigen	D500x	7	67						6			9	2	32				4		I. Ahlén
	Hovdala, Mjöl- möllan, fönster- smyg i skjul	D500x	8	101						5	2		62	4	9				5		I. Ahlén
	Hovdala, Wen- dels	D1000x		7						3				3					2	Stor Msp	I. Ahlén
	Hovdala, Oran- geriet	D240		4				1		1			2	2	1				5		J. Ahlén
	Hovdala, Wen- dels	D240		7						3			3	5	4				1	5	J. Ahlén
20090730	Hovdala, Wen- dels	Nätfångst											1						1	3	I.&J. Ahlén
	Hovdala, P-plats personal	D500x	1	334						1	2		42	233	9	3	11	1	8		I. Ahlén
	Hovdala, Wen- dels, bikupan	D500x	2	71						1	2		12	8	7	5	1		7		I. Ahlén
	Hovdala, vägen NV Wendels tomt	D500x	3	37						9			4	3	4	2	1		6		I. Ahlén
	Hovdala, vägen S om Svantes	D500x	4	38						1	1		13		1				4		I. Ahlén
	Hovdala, Wen- dels	1000x		6						1			1	1	1	1			5		I. Ahlén
	Hovdala, Wen- dels	D240		16							1		8	2	4	1		2	6		J. Ahlén

	Lokal	Metod	Box	Filer	Mbra	Mmys	M m/b	Mdau	Mdas	Mnat	Msp	Pnat	Ppip	Ppyg	Enil	Eser	N noc	Nlei	Vmur	Paur	Arter	Noteringar	Obs.
20090909	Hovdala, Slottet- Wendels- Mjölmsjön	D240		6			4							2			3				3		J. Ahlén
	Hovdala Finja- sjön vid Björk- viken	D240		7				6				5		5	2		3				5		J. Ahlén
	Hovdala Finja- sjön, badplats	D240x	8	72				1				4		11	7	1	1				6		J. Ahlén

Mbra=Brandts fladdermus, Mmys=mustasch, Mm/b=endera mustasch eller Brandts, Mdau=vatten, Mdas=damm, Mnat=frans, Msp=obestämd *Myotis*-art (en av de föregående), Pnat=troll, Ppip=pipistrell, Ppyg=dvärg, Enil=nordisk, Eser=syd, Nnoc=stor, Nlei=Leislers, Vmur=gråskimlig, Paur=långörad.